

I.EVENIMENTE

Acordarea titlului de Doctor Honoris Causa

D-lui. Prof. univ. dr. Radu I. MOTICA

de către

UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” din ALBA-IULIA,

la propunerea

FACULTĂȚII DE DREPT ȘI ȘTIINȚE SOCIALE

IN HONOREM
PROFESORUL RADU I. MOTICA SAU DESPRE VOCAȚIA DE
ÎNTEMEIETOR

În momentele de cumpănă istorică, economică, socială sau politică, orice societate care dorește să își reechilibreze valorile trebuie să facă gestul firesc de raportare la personalitățile și evenimentele care au capacitatea de revigorare și stimulare a progresului științific și educațional. Într-un firesc al devenirii, a aduce în centrul de interes acele personalități care prin calitatea activității lor se constituie în veritabile modele în oricare timp al societății este o formă de terapie și de protecție împotriva tuturor temerilor și dezorientărilor. Tocmai un astfel de gest de recunoaștere a valorii săvârșim și noi prin sărbătorirea distinsului nostru coleg întru spiritul academic și științific, Prof. univ. dr. Radu I. Motica, decan al Facultății de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității de Vest din Timișoara.

Considerăm că momentul de sărbătoare vine în completarea altor numeroase forme de recunoaștere și apreciere a întregii activități a Domnului Prof. univ. dr. Radu I. Motica, așa încât, în ceea ce mă privește, aș dori să accentuez un aspect care depășește oarecum uzanțele oricărui text de tip *laudatio*: vă propun, distinși auditori, să medităm asupra condiției de întemeietor al Facultății de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara. Anul 1992, când s-a urnit acest angrenaj științific și didactic, era unul de cumpănă, societatea își căuta încă tiparele cele noi de după îndelungata aservire regimului comunist și considerăm că derularea până la capăt a proiectului de înființare a Facultății de Drept de la Timișoara este demn de luat ca model. De atunci până astăzi, Prof. univ. dr. Radu I. Motica și-a dedicat cariera didactică și științifică unui șir de activități care au vizat formarea unui corp profesoral de elită, atragerea unor studenți cu chemare către cariera juridică și realizarea performanței pe durata anilor de studiu dar și după intrarea în fluxul muncii, crearea unui cadru științific și deontologic care să favorizeze buna colaborare cu celelalte instituții de profil din țară și cu multe universități din străinătate, realizarea unei oferte educaționale și a unor programe superioare calitativ, prin care să stopeze exodul tinerilor români spre Occident și, nu în ultimul rând, acreditarea, la facultatea pe care o conduce, a programelor de licență, masterat și doctorat prin care să i se ofere societății românești specialiștii necesari în mai multe ramuri ale dreptului și în discipline juridice variate (teoria și filosofia dreptului, dreptul civil, dreptul comercial român și dreptul comerțului internațional).

Dascăl cu har, Prof. univ. dr. Radu I. Motica este considerat unul dintre experții în domeniu care știu să lase generațiilor pe care le modelează – elegant și cu maximă competență – rodul cercetărilor sale, sub forma unor cărți, studii, cursuri universitare, conferințe susținute cu diverse prilejuri, la fel cum este recunoscut pentru calitatea implicării în proiecte

interdisciplinare și transdisciplinare al căror rezultat se constituie adesea în soluții pentru diferitele probleme cu care se confruntă societatea românească actuală.

Nu putem trece cu vederea dublarea carierei didactice universitare printr-o intensă activitate de specialitate ca avocat în cadrul Baroului Timiș, expert judiciar evaluări bunuri, arbitru comercial la Curtea de Arbitraj Comercial de pe lângă Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Timișoara.

Recunoașterea națională și internațională a activității Domnului Prof. univ. dr. Radu I. Motica (amintim doar Premiul „Nicolae Titulescu” al Academiei Române - 2007, calitatea de Președinte al Consiliului Științific al Centrului European de Studii și Cercetări Juridice, cea de expert al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și cea de membru în Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare) ne îndreptățește să mărturisim, ca instituție de învățământ și cercetare, că suntem onorați să-l avem alături, ca membru *honoris causa* al corpului nostru academic. Trăim cu certitudinea că vom găsi permanent în personalitatea Domnului Radu I. MOTICA un model viabil și un reper pentru ceea ce înseamnă performanța multiplă.

Prezentul elogiu vine ca o dovadă clară că acolo unde există voință se poate face performanță și acolo unde construcția identității este fermă, valurile timpului nu pot șterge efectele progresului în cunoaștere. În fond, acesta este drumul de la întemeiere până la plenitudine.

Prof. univ. dr. ing. MOISE IOAN ACHIM

RECTORUL UNIVERSITĂȚII „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA,

IN HONOREM
THE PROFESSOR RADU I. MOTICA OR HIS FOUNDER VOCATION

In moments of historical, economic, social or political watershed, any society which wishes to rebalance its natural values should be report to the personalities and events that have the capacity to revive and stimulate scientific progress and education. Of becoming a natural, carry interest at the heart of those personalities that the quality of their business models are in real time in any society, is a form of therapy and protection from all fear and disorientation. Just such a gesture of recognition of the value we commit by distinguishing in our celebration in full spirit of academic and scientific colleague, Prof.. Dr. Radu I. MOTICA, Dean of the Faculty of Law and Administration in the West University of Timisoara.

We believe that the time for celebration complements many other forms of recognition and appreciation of all activities of Univ. Prof. Dr. Radu I. MOTICA, so, for my point of view, I would like to emphasize one aspect rather than usage of any type *laudatio* text: I would propose, distinguished auditors, to ponder on the founder condition of the Faculty of Law West University of Timisoara. Year of 1992, when this scientific and teaching gear urnited, was one of balance, the society still seeked new patterns of long servitude after the communist regime and we believe that progress to the end of the project for the establishment of the Law School in Timisoara is dignified taken as a model. Since then until today, Univ. Prof. Dr. Radu I. MOTICA has dedicated teaching and scientific career of a series of activities aimed at training an elite corps of teachers, attract students to call legal career performance and achievement during the years of study but also after the entry flow work, creating a scientific and ethics conducive to good collaboration with other institutions from the country and many universities abroad, offered educational achievement and higher quality programs, which would stop the westward exodus of young Romanian and not finally, accreditation, at the faculty he heads, for license programmes, master degree and doctorate degree, for the Romanian society should have necessary specialists in several fields of law and various legal subjects (theory and philosophy of law, civil law , Romanian commercial law and international trade law).

Gifted teacher, Univ. Prof. Dr. Radu I. MOTICA is considered one of the experts in the field who know how to let the generations that he models - elegantly and with maximum competence - the fruit of his research in the form of books, studies, university courses, conference held on various occasions, as well as his recognition for the quality of involvement in interdisciplinary and transdisciplinary projects whose outcome is often the solutions to various problems facing the Romanian society today.

We can not overlook the double career scholars through an intense activity as a lawyer specialized in Timiș Bar, judicial expert in assessment of goods, commercial arbitrator in the Court of Arbitration of the Chamber of Commerce, Industry and Agriculture Timisoara.

National and international recognition of Univ. Prof. Dr. Radu I. MOTICA work (just remember Award Titulescu "of the Romanian Academy - in 2007, as chairman of the Scientific Council of the European Centre for Legal Studies and Research, the expert of the Romanian Agency for Quality Assurance in Higher Education and member of the National Council for Attestation of Titles, University Diplomas and Certificates) entitles us to confess, as a research and teaching institution, we are honored to have him along us as a *honoris causa* member of our academic corp. We live with the certainty that we will always find the personality of Mr. Radu I. MOTICA as a viable model and a benchmark for the performance of multiple meaning.

This eulogy comes as a clear intention that where there may be performance and where construction of identity is strong, the waves of time can not erase the progress effects in knowledge. In fact, this is the path from inception to fullness.

Prof. PhD. Ing. MOISE IOAN ACHIM

RECTOR OF "1 DECEMBRIE 1918" ALBA IULIA

LAUDATIO

***Pentru Excelența Sa, Domnul Prof. univ. dr. Radu I. Motica,
Decanul Facultății de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității de Vest din
Timișoara***

Excelența Voastră,

Domnule Rector,

Doamnelor și Domnilor Senatori,

Onorat auditoriu,

Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia are prilejul și plăcerea de a aduce un cald și sincer omagiu uneia dintre cele mai însemnate personalități ale dreptului românesc, primindu-l printre membri de onorare ai corpului său academic. Așadar, azi acordăm titlul de DOCTOR HONORIS CAUSA, la propunerea Consiliului Facultății de Drept și Științe Sociale și a Catedrei de Drept, Excelenței Sale, Domnului Profesorul univ. dr. Radu I. Motica, pe criterii de valoare și în virtutea unor realizări importante în domeniul științelor juridice, în activitatea didactică, precum și în folosul învățământului juridic românesc și al societății din care își trage seva.

Nu trebuie omis faptul că, pe lângă rațiunile academice avute în vedere cu ocazia inițierii acestui eveniment, o componentă importantă o constituie legătura excelentă a școlii noastre de drept cu cea timișoreană, inclusiv prin întemeietorul acesteia, prof. univ. dr. Radu I. Motica, precum și aprecierea de care se bucură Alma Mater Juris Timisiensis din partea Almei Mater Juris Apulensis.

Astfel, pentru juriști, cadre didactice, practicieni ai dreptului din toate domeniile, Profesorul Radu I. Motica reprezintă un model de urmat în viața profesională, mai ales în contextul social actual în care înțelegea rolului, a locului dreptului trebuie să devină o componentă esențială a activității fiecărui jurist. Personalitatea marcantă a Profesorului Radu I. Motica ne aduce în prim plan rolul educator al juristului, poate unul dintre cele mai importante roluri pe care societatea românească are nevoie să le însușească, promovând dreptul ca valoare de echilibru între interesele conflictuale sociale, dar un drept care decurge din respectul absolut pentru om.

În acest context, este de datoria noastră să prezentăm multiplele valențe ale personalității Domniei Sale, în fapt realizări de natură didactică, științifică și managerială, printr-o succintă prezentare a reperelor biografice, rezumare poate nu suficient relevantă, precum ar impune-o anvergura individualității sale.

Profesorul univ. dr. Radu I. Motica s-a născut la 18 ianuarie 1946, într-un sat din frumosul și legendarul Maramureș. Licențiat în Drept al Universității Babeș Bolyai Cluj Napoca, promoția 1972 - din care mai fac parte și alte personalități ale lumii academice,

precum profesorii universitari Liviu Pop, Ioan Santai, Tiberiu Medeanu, Romulus Gidro, Emilian Lipcanu ș.a. - , Profesorul univ. dr. Radu I. Motica a urmat studiile doctorale, la aceeași Universitate, obținând in anul 1982 titlul de doctor în drept, sub conducerea reputatului profesor Ioan Gliga, cu teza de doctorat „Asigurarea de răpunere civilă”. După o perioadă de 5 ani în care își desfășoară activitatea în calitate de avocat și apoi consilier juridic, în anul 1977 își începe cariera universitară ca asistent universitar la Facultatea de Științe Economice a Universității de Vest din Timișoara, fiind promovată ca lector universitar în 1984, apoi conferențiar universitar în 1990, iar din anul 1993 este profesor universitar la aceeași prestigioasă instituție de învățământ superior.

Este întemeietorul Facultății de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara, fiind prodecan și decan al acestei Facultăți de la înființarea sa din 1992 și până în prezent și formator de școală în adevăratul sens al acestei sintagme. În această calitate, Domnia Sa contribuie la formarea unui corp profesoral de elită și totodată la autorizarea și acreditarea Programelor de Studii Universitare de Licență în domeniile Drept și Științe Administrative, a Programelor de Studii Universitare de Masterat în Drept cu 5 specializări și la constituirea Școlii Doctorale a Facultății de Drept și Științe Administrative - care din 2003 devine Instituție Organizatoare de Doctorat.

Profesorul Radu I. Motica este cunoscut printre decanii facultăților de drept de stat ca unul dintre cei mai activi în colaborarea științifică și didactică inter-universitară și care luptă pentru ridicarea prestigiului și calității învățământului superior juridic. Este, de asemenea, recunoscut ca fiind unul dintre promotorii realizării unei strânse colaborări pe plan științific și didactic între facultățile de drept de stat din România și un împătimit luptător pentru ridicarea calității și modernizarea învățământului superior juridic românesc și nu în ultimul rând, unul dintre cei care se împotrivesc compromisului și scăderii nivelului științific al învățământului juridic.

În calitate de decan al Facultății de Drept și Științe Administrative și de președinte al Consiliului Științific al Centrului European de Studii și Cercetări Juridice, profesorul Radu I. Motica a organizat un număr de 12 conferințe și sesiuni științifice naționale și internaționale, a inițiat și organizat Conferințele Internaționale ale Doctoranzilor în Drept, manifestări științifice anuale la care participă un număr însemnat de tineri cercetători în domeniul dreptului, proveniți de la peste 30 de instituții de învățământ superior și cercetare științifică din țară și din străinătate, ale căror lucrări sunt publicate în volume editate de Editura Wolters Kluwer România.

În calitate de cadru didactic și cercetător în domeniul juridic, domnul profesor Radu I. Motica a elaborat un număr însemnat de lucrări științifice: 45 de manuale, cărți, monografii, cursuri universitare și alte materiale didactice și peste 100 de studii, articole, referate și conferințe publicate în reviste și prezentate la manifestări științifice naționale și internaționale, experiența și domeniile sale de preocupare științifică fiind plurivalente.

Domeniile de cercetare sunt din cele mai diverse, începând cu lucrările didactice cu caracter general în domeniul juridic, destinate facultăților cu profil economic, unde și-a început activitatea didactică, continuând cu dicționare și lexicoane juridice latino-române, cursuri de drept roman, de teoria și filosofia dreptului și ajungând la cursuri universitare de drept civil - cu precădere în domeniul obligațiilor și contractelor - și la cele de drept comercial

român și drept bancar, respectiv dreptul comerțului internațional. Abordarea unui atât de vast domeniu al cercetării juridice cu caracter pluridisciplinar este explicabilă prin nevoia de a răspunde cerințelor studenților facultății de drept nou înființate din Timișoara și a formării odată cu ea a corpului didactic, motiv pentru care profesorul Radu I. Motica a preluat și a predat pe rând mai multe discipline, elaborând singur sau împreună cu alți colaboratori materialele didactice necesare studenților, pentru ca, odată cu formarea titularilor de discipline, acestea să fie preluate de mai tinerii săi colegi cărora le-a îndrumat pașii în activitatea didactică și de cercetare științifică.

Cele mai reprezentative lucrări ale domnului profesor univ. dr. Radu I. Motica coincid cu principalele domenii de preocupare și de cercetare abordate, respectiv materia obligațiilor și contractelor civile și dreptului comercial. În acest context, ne permitem să amintim câteva dintre acestea: *Teoria generală a obligațiilor civile*, Ed. Lumina Lex, 2005, 2007, 2008, *Contracte civile. Teorie și practica juridică*, Ed. Lumina Lex. 2004, 2008, *Drept comercial român și drept bancar*, Ed. Lumina Lex, 1999, 2004, *Drept comercial*, Ed. Lumina Lex, 2005, 2008.

Pentru activitatea sa științifică, profesorul Radu I. MOTICA a fost răsplătit cu distincții științifice dintre cele mai prestigioase: Premiul „I.L. Georgescu” pe anul 1999 al Uniunii Naționale a Juriștilor din România pentru cursul de *Drept comercial român și drept bancar*, Editura Lumina Lex și Premiul „Nicolae Titulescu” al Academiei Române, pe anul 2007, pentru tratatul de *Teoria generală a obligațiilor*, Editura Lumina Lex.

O altă valență a personalității sale academice și științifice, este activitatea sa în forurile științifice de prestigiu, dar și în colegiile de redacție a unor importante reviste de specialitate, fiind membru al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, Expert al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, Președinte al Consiliului Științific al Centrului European de Studii și Cercetări Juridice, membru al mai multor colegii de redacție al unor reviste și periodice: *Analele Universității de Vest din Timișoara - Seria Drept*, *Buletinul Notarilor Publici*, *Curierul Fiscal*, revista Română de Fiscalitate, *Taxe, Finanțe, Contabilitate*, *Studii și Cercetări Juridice Europene*, *Revista de Drept Balcanic de la Niș - Serbia*.

În calitate de conducător științific de doctorat a condus peste 30 de teze de doctorat în drept, multe dintre acestea fiind publicate și reprezentând lucrări de referință în domeniul de cercetare abordat, contribuind la formarea mai multor generații de licențiați și doctori în drept, dintre care unii reprezintă elite ale școlii juridice românești.

În paralel Dl. Radu I. MOTICA este un reputat practician al dreptului în calitate de avocat, arbitru comercial și expert judiciar.

Pentru toate aceste considerente și a altora pe care nu am reușit să le prezentăm in extenso, acordarea titlului de DOCTOR HONORIS CAUSA pe deplin meritată, domnului prof. univ. dr. Radu I. Motica, o considerăm a fi o binevenită recunoaștere a succesului unei cariere dedicate învățământului juridic românesc și științei dreptului și o mare sărbătoare pentru întreaga comunitate academică alba iuliană.

01.06.2010

Conf. univ. dr. Ioan Gânfălean

Decan Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia

**Lista membrilor Comisiei Senatului pentru acordarea titlului academic de
DOCTOR HONORIS CAUSA al Universității „1 Decembrie 1918” Alba Iulia**

Domnului Profesor universitar doctor RADU I: MOTICA

Președinte:

Prof. univ. dr. Ioan Ileană

Membri:

Conf. univ. dr. Lucia Căbulea

Prof. univ. dr. Ileana Ghemeș

Prof. univ. dr. Sorin Briciu

Conf. univ. dr. Ioan Gânfălean

Pr.pProf. univ. dr. Emil Jurcan

Prof. univ. dr. Iacob Mârza

Secretar:

Conf. univ. dr. Laura Stanciu

LAUDATIO
TO HIS EXCELLENCY, UNIV. PROF. DR. RADU IOAN MOTICA,
DEAN OF THE FACULTY OF LAW AND ADMINISTRATION IN THE
WEST UNIVERSITY OF TIMISOARA

YOUR EXCELLENCY,

MR. RECTOR,

LADIES AND GENTLEMEN SENATORS,

HONORED AUDIENCE,

"1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia has the opportunity and pleasure to bring a warm and sincere tribute to one of the most important personalities of Romanian law, receiving him among members of the academic honor of his body. So today, we give the title of Doctor Honoris Causa after the proposal of the Professoral Council of The Faculty of Law and Social Sciences and the Department of Law, to His Excellency Prof. Dr. Radu I. Motica, based on value and because of great achievements in science, in teaching, and the benefit of society in which you shoot sap.

We should not be overlooked that, in addition to academic reasons taken into consideration when organizing this event, an important component of our school is excellent relationship with the Timisoara law school, including its founder, Prof. Dr. Radu I. Motica, and also the appreciation of Alma Mater Juris Apulensis for Alma Mater Juris Timisiensis.

Thus, for the lawyers, teachers, practitioners of law in all areas, Prof. Radu I. Motica is a role model in professional life, especially in the current social context in which it intended role, the law should become an essential component of each lawyer activity. The Outstanding personality of Prof. Radu I. Motica is highlighting the role of educator of lawyers, perhaps the most important roles that Romanian society needs to learn, promoting the law as a balance value between the social conflict interests, but a law that results of absolute respect for humans.

In this context, it is our duty to present the many facets of his personality, in fact, such teaching achievements, social, scientific and research, by a brief overview of bibliographic landmarks, summary maybe not relevant enough, to the level of its individuality.

Prof. Dr. Radu I. Motica was born on January 18, 1946, in a village from the beautiful and legendary Maramures. Bachelor of Laws from the University Babes Bolyai Cluj Napoca, graduated in 1972, which also form part of the academic world and other personalities like

universitary professors Liviu Pop, Ioan Santai, Tiberiu Medeanu, Romulus Hidro, Emilian Lipcanu ş.a. Radu I. Motica followed doctoral studies in the same specialty at the same university, obtaining his Ph.D. in 1982 under the leadership of renowned Professor Ion Gliga, with the these named "Civil Destroying Insurance". After a period of 5 years as a lawyer and legal advisor, in 1977 began his career as a university assistant of Faculty of Economics - West University of Timisoara, in 1984 being promoted to lecturer, then associate professor in 1990, to the Faculty of Economics and Law, West University of Timisoara and than university professor of Faculty of Law and Administrative Sciences - West University of Timisoara, in 1993.

He is the founder of the Faculty of Law of the West University in Timisoara, being vice-dean and dean of this Faculty since its establishment in 1992 until now. In this way, he contributes to a top-notch teaching staff and also the licensing and accreditation programs Bachelor's degree in Law and Administrative Sciences, the university master's program in law with five majors and to the foundation of the Doctoral School of the Law and Administrative Sciences Faculty – which becomes a PhD. Organizing Institution.

Professor Radu I. Motica is known among law deans of the state Universities as one of the most active persons in scientific collaboration and inter-university teaching and struggling to raise the prestige and quality in higher education law. It is also recognized as one of the promoters to achieve close collaboration between the scientific and teaching state Faculties of Law in Romania and a passionate fighter for the high quality and modernization of Romanian higher education and not least, one who is opposed to compromise and decrease the scientific level of legal education.

As Dean of the Law and Administration Faculty and Chairman of the Scientific Council of the European Centre for Legal Studies and Research, Professor Radu I. Motica organized a number of international conferences and 12 national and international scientific sessions, initiated and organized Law PhD Students International Conference, an annual scientific event involving a large number of young researchers in law, from approximately 25 institutions of higher education and scientific research, whose works are published in volumes edited by Publisher Wolters Kluwer Romania .

As teacher and researcher in the legal field, Mr. Professor Radu I. Motica has developed a large number of scientific papers: 45 manuals, books, courses and educational materials and more than 100 studies, articles, papers and conferences published in scientific journals and presented at national and international events, thereby overcoming borders experience.

Research areas are very diverse, from general educational work for the economic faculties, followed by Latin legal dictionaries and thesauruses, Roman Law Courses, theory and philosophy of law courses, and university civil law courses - especially the obligations and contracts - and the Romanian commercial law and banking law, namely international trade law. Addressing an area so vast, legal research is explained by the need to meet newly established law school students and training in the same time the teachers, which is why The Professor Radu I. Motica took and taught one by one more disciplines, working alone or with other collaborators necessary teaching materials for students, because, with the formation of the holders of disciplines, they are taken over by his younger colleagues.

Most representative Works of Mr. prof. Dr. Radu I. Motica coincide with the main areas of concern and research addressed, namely civil matters relating to obligations and contracts, commercial law, land law and real estate advertising. In this context, allow us to mention a few: *Teoria generală a obligațiilor civile*, Ed. Lumina Lex, 2008, *Contracte civile*, Ed. Lumina Lex, 1998, *Contracte civile. Teoria și practica juridică*, Ed. Lumina Lex. 2004, 2008, *Manual de drept funciar și publicitate imobiliară. Noile cărți funciare*, Ed. All Back, 2001, *Executare hotărârilor judecătorești străine în țările Uniunii Europene*, Editura Universității KGUHRC Budapesta, 2009, *Drept comercial român și drept bancar*, Ed. Lumina Lex, 1999.

For scientific work, Professor Radu I. MOTICA has received the most prestigious scientific awards: 'IL Georgescu' Award, in 1999, of the National Union of Lawyers in Romania for the „*Drept comercial român și drept banca*”, Ed Lumina Lex, and „Nicolae Titulescu” Award of the Romanian Academy, for „*Cursul de Teoria generală a obligațiilor*”, Ed. Lumina Lex in 2007.

Another valence of his personality is his work in prestigious scientific corps, as well as editorial work, being a member of the National Council for Attestation of University Degrees, Diplomas and Certificates, academic expert of Romanian Agency for Quality Assurance in Higher Education, Chairman of Scientific Council of the European Centre for Legal Studies and Research, member of the editorial board of several magazines and periodicals: *Annals of West University of Timisoara - Series Law Notaries Public Bulletin*, *Tax Courier*, *Romanian Journal of Fees, Tax, Finance, and Accounting*, *European Legal Studies and Research*, *Commercial Law Review*, *Law Review in Balkan Nis – Serbia*.

As PhD scientific leadership has led more than 30 doctoral theses in law, many of which are being published and are very well known materials in research, contributing to several generations of law degree and doctorate in law, who formed and will form a prestigious professional corp.

Alongside, Mr. Radu I. MOTICA, is a practitioner as a lawyer, commercial arbitrator and judiciary expert.

For all these reasons and others that we could not show with this occasion, the title of Doctor Honoris Causa is fully deserved by Mr. prof. Dr. Radu I. Motica. We consider to be a welcome recognition of the success of a career devoted to legal education and science of law and a great celebration for the entire Alba Iulia academic community.

01/06/2010

Associate Professor Dr. Ioan Gânfălean

The Dean of Law and Social Sciences Faculty ,

in „1 Decembrie 1918 ”University of Alba Iulia

Lista membrilor Comisiei Senatului pentru acordarea titlului academic de

***DOCTOR HONORIS CAUSA* al Universității „1 Decembrie 1918” Alba Iulia**

Domnului Profesor universitar doctor *RADU I: MOTICA*

Președinte:

Prof. univ. dr. Ioan Ileană

Membri:

Conf. univ. dr. Lucia Căbulea

Prof. univ. dr. Ileana Ghemeș

Prof. univ. dr. Sorin Briciu

Conf. univ. dr. Ioan Gânfălean

Pr.pProf. univ. dr. Emil Jurcan

Prof. univ. dr. Iacob Mârza

Secretar:

Conf. univ. dr. Laura Stanciu

DISERTAȚIE
susținută cu prilejul conferirii titlului de Doctor Honoris Causa de
către Universitatea
„1 Decembrie 1918” Alba Iulia

DOMNULE RECTOR,

ONORANT SENAT UNIVERSITAR,

DOMNULE DECAN AL FACULTĂȚII DE DREPT ȘI ȘTIINȚE SOCIALE,

DOAMNELOR, DOMNIȘOARELOR ȘI DOMNILOR

Mă aflu astăzi aici, în Alba-Iulia - loc sacru al pecetlirii unuia dintre actele fundamentale ale istoriei românilor și ale unității neamului – pentru ca, la propunerea Consiliului Facultății de Drept și Științe Sociale, Alma Mater Apulensis să-mi acorde înaltul titlu de DOCTOR HONORIS CAUSA, primindu-mă astfel în rândul distinșilor membri ai acestei cetăți universitare.

Este un moment cu o profundă încărcătură emoțională pentru mine, datorită faptului că mă simt onorat, întrucât această distincție vine să încununeze o activitate de aproape 40 de ani în slujba învățământului și adevărului și pe de altă parte, datorită faptului că orice om într-o astfel de situație trăiește clipe care-l invită nu numai la reverență, ci și la introspecție.

De aceea vreau să vă mulțumesc, să vă asigur de toată recunoștința mea, să vă spun că este un titlu pe care îl voi prețui întotdeauna și să vă promit că voi face tot ce-mi stă în putință să-l onorez, punându-mă în slujba ocrotirii intereselor academice ale Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia al cărui membru de onoare am devenit astăzi.

În astfel de situații cuvântul obișnuit este nerelevant, iar cel potrivit prea sonor, prea pretențios. Cum aș putea să vă exprim mai bine, Domnule Rector și Domnule Decan, recunoștința mea pentru cuvintele prea binevoitoare cu care m-ați prezentat acestei distinse adunări și cum aș putea să vă mulțumesc mai bine, doamnelor și domnilor, decât începându-mi discursul printr-un act de sinceritate, printr-o adevărată mărturisire?

Oamenii seamănă, câteodată, mai mult cu legendele lor decât cu ei înșiși. Eu fac parte din categoria celor cărora Dumnezeu le-a dat mai mult decât ar fi îndrăznit să ceară. Am reușit să-mi agăț căruța de o stea și cu multă muncă și o pleiadă de profesori de prim rang am reușit să-mi împlinesc acel ideal la care copilul din mine doar visa. Recunosc că este important și aluatul din care ești făcut și stelele sub care te-ai născut, însă am învățat că ceea ce deosebește un om de altul nu e ceea ce ne este dat, ci ceea ce facem cu ceea ce ne este dat.

Dar cum viața mea lăuntrică și exterioară se întemeiază mai puțin pe realizările mele proprii, și mai mult pe eforturile altor oameni, vii sau morți, și cum singura cale de a scăpa de efectul coruptibil al laudelor e să continui să lucrezi, ținând cont și de tipicul unui astfel de discurs, vă voi vorbi în cele ce urmează despre câteva din gândurile și preocupările mele în contextul realităților sociale și politice actuale.

Trăim vremuri în care cu toții suntem de acord că societatea noastră are nevoie stringentă de o reșezare și recalibrare a adevăratelor valori morale și sociale.

Ca oameni care ne-am dedicat studiului dreptului, suntem primii chemați în a reda locul cuvenit unor valori cum sunt ADEVĂRUL, DREPTATEA și LIBERTATEA, prin restabilirea legăturii firești dintre drept și morală, astfel încât să readucem în poziție verticală ascendentă scara de valori a societății, care în momentul de față pare a se fi răsturnat cu totul.

Orice tip de societate, și cu atât mai mult o societate care se consideră una creștină, își poate consolida existența și spori demnitatea numai conformându-se normei morale.

Aceasta înseamnă că este vorba, nu de conservarea exterioară a unor instituții care pot fi bune sau rele, ci de o strădanie tenace și sinceră de a aduce îmbunătățiri esențiale tuturor structurilor și relațiilor sociale, începând cu instituțiile de învățământ, care pot deveni bune prin subordonarea lor tot mai deplină unui ideal unic și necondiționat, de libera reunire a tuturor într-o binele desăvârșit.

Juriștii, ca și păstrători ai cheilor justiției, trebuie să își facă un țel suprem din a apăra LIBERTATEA, DREPTATEA și EGALITATEA, valori care nu sunt altceva decât idealurile pentru care oamenii au luptat dintotdeauna și, în același timp, să vegheze ca aceste valori, ridicate la rang de principii, să reprezinte reperele pe baza cărora se creează normele care reglementează viața în societate.

Organizarea vieții în societate trebuie să se facă în conformitate cu principiul binelui necondiționat, întrucât, doar o astfel de organizare duce la împlinirea vieții personale. În virtutea caracterului moral al voinței sale, fiecare om participă dinlăuntru la această structurare socială a moralității, întrucât pentru un om cu disponibilități morale este important un singur lucru, și anume, subordonarea efectivă a comunității umane principiului moral necondiționat, respectiv, îndeplinirea în societate a normelor binelui, adevărului și carității, în toate acțiunile și relațiile interumane.

Însă, gradul de supunere a individului față de societate trebuie să corespundă gradului de supunere a societății însăși față de binele moral, în caz contrar, mediul social neavând nici un drept asupra omului privit în individualitatea lui.

Încă de acum 150 de ani s-a spus că „dreptul constituie limita de jos a moralei sau nivelul ei minimal”, cu alte cuvinte, dreptul este, sau ar trebui să fie, o exigență coercitivă de realizare a binelui minimal, sau a ordinii care contracarează anumite manifestări ale răului.

Răul care se dezvoltă prin deformarea ideii de stat, sau prin situarea legii statului mai presus de legea morală este un rău de o natură cu totul specială, sau un rău de un grad mai înalt decât cea mai gravă dintre fărădelegi.

Așa cum spunea și ilustrul profesor de drept Istrate Miclescu „dincolo de dreptul pentru protecția căruia apare legea și în vederea protecției căruia dictează sancțiunea, nu există loc pentru capriciul de a porunci; orice lege, care nu justifică apariția ei prin apărarea vreunui drept, este o manifestare de forță, care poate să obțină ascultare din slăbiciune sau din lașitate,

dar care nu are autoritate din punct de vedere moral, nici de a se impune, nici de a fi respectată.”

Dar acest adevăr clar ca lumina zilei se întunecă brusc atunci când interesele politice ale celor care guvernează sunt puse deasupra intereselor celor care sunt guvernați. Pentru presupusa bunăstare a poporului, pentru slujirea presupuselor lui interese, totul devine deodată permis, scopul scuză mijloacele, negrul se face alb, minciuna este preferată adevărului și violența este ridicată la rang de virtute.

Realizarea binelui suprem exclude utilizarea mijloacelor imorale și dacă în slujirea propriului popor admitem și legitimăm asemenea mijloace, înainte de toate, este ofensat însuși poporul pe care ne-am propus să-l slujim. În acest caz, se produce o mutare a centrului de greutate a vieții poporului, din sfera superioară în sfera inferioară: sub pretextul slujirii poporului, sunt servite, de fapt, numai interesele egoiste ale celor care-l conduc.

Trebuie înțeles faptul că, atâta vreme cât ființele umane vor avea parte de cooperare din partea unora pentru a-i domina pe alții, ele vor folosi formele dreptului ca instrumente. Oamenii vicioși vor legifera norme vicioase, pe care alții le vor pune în aplicare.

Cu siguranță, ceea ce le dă oamenilor claritate în confruntarea cu abuzul puterii oficiale este, în primul rând, păstrarea senzației că validarea a ceva ca fiind valabil din punct de vedere juridic, nu este decisivă în ceea ce privește obediența; oricât de orbitoare ar fi aura de maiestate sau de autoritate a sistemului oficial, revendicările acestuia, în final, trebuie supuse unui atent examen moral.

În aceste condiții, nu putem decât să fim de acord cu afirmația potrivit căreia „este imposibil de conceput ca în intenția celui care concentrează aceste puteri să poată fi altceva decât binele obștesc, fericirea unui neam, menținerea ordinii, salvarea unei țări; și n-am fi leali, decât dacă ne-am închipui că ar putea fi altceva. Atribuindu-i cinstit și leal cele mai bune intenții, nu putem să-i atribuim că și-a însușit puterea legiuitoare pentru a utiliza legile ca instrument de nedreptate, în loc de a face din ele ceea ce în concepția eternă despre legiutor, omenirea a gândit: reguli de drept”.

Cei care ne guvernează ar trebui să nu uite nici măcar o secundă că misiunea lor este de a descoperi regulile susceptibile de a coordona pe cât mai bine posibil viața oamenilor pe care îi reprezintă. Este vorba despre MISIUNE și nu de PUTERE, iar această misiune trebuie să îmbrace anumite virtuți cum sunt înțelepciunea, puritatea, dezinteresul, curajul, cumpătarea și iubirea, fără de care nu pot fi păstrate valorile eterne sacre în egală măsură pentru trecut și pentru viitor.

Însă, înainte de toate, legiutorul trebuie să-și întemeieze fiecare intervenție în viața socială prin edictarea normelor care reglementează raporturile dintre oameni pe noțiunea de DREPTATE. Pentru că altfel, așa cum spunea Sfântul Augustin „Ce sunt statele fără dreptate, decât niște bande mai mari de tâlhari?”.

Putem spune, prin urmare, că nu sunt drepturile făcute pentru legi, ci legile făcute pentru drepturi, drepturile reprezentând diversitatea sau varietatea manifestărilor libertății omenești.

Portalis - unul dintre cei mai de seamă jurisconșulți, care au contribuit la făurirea Codului Napoleon - în discursul preliminar prin care prezintă puterii legislative proiectul de cod, are această caracterizare a legiutorilor și a puterii lor de a făuri legi: „Legiutorii au o

misiune, aceea de a descoperi cu preocuparea dreptății, rațiunii și a adevărului, ceea ce convine oamenilor pentru care se legiferează.”

Este mai important astăzi că oricând să se redefinească și să se aplice în raporturile dintre oameni noțiunea de dreptate. În toate vremurile și pretutindeni, conștiința umană a putut face distincția dintre ceea ce e drept și ceea ce e nedrept. De aceea, așa cum observa Cicerone, omul văzând că legile nu oglindeau întotdeauna dreptatea, s-a întrebat: „De ce nu sunt în stare cei care ne conduc să transforme nedreptatea în dreptate și nu fac o lege în acest sens? Și de ce nu fac din rău bine, în loc să facă din bine rău?”

Și azi aceste întrebări își găsesc aplicare, nu însă și răspuns.

De aceea, atât omul de stat, cât și muritorul de rând, trebuie să știe că dreptatea, justul, ideea de bine, nu sunt date de la natură. Omul nu se naște bun, omul devine bun și drept prin alegerile pe care le face, printr-o conduită corespunzătoare normei. Ne bucurăm de moralitate, nu de la natură, și nici împotriva naturii. Avem doar posibilitatea de a o dobândi, unul mai mult, altul mai puțin, unul în direcția unei anumite virtuți, altul în altă direcție. În orice caz, ceea ce ține de noi este să facem tot ceea ce ne stă în puteri pentru a ne forma deprinderi trainice în dobândirea acestor virtuți.

De aici rezultă și valoarea excepțională a educației în formarea caracterelor, pentru că se știe că inteligența nu este suficientă. Inteligența fără caracter este, așa cum s-a spus, „o povară, nu o binecuvântare”. Iar, nouă, în calitate de dascăli, ne revine sarcina de a remodela caractere, de a forma oameni cu respect pentru dreptate, pentru adevăr și pentru valorile morale ale societății. Ca profesor, nu poți și nu ai dreptul să te limitezi la informația pe care ești chemat să o transmiți. Trebuie să faci mai mult. Mult mai mult. Dacă atunci când arunci germenii de plante într-un petec de grădină te interesezi de florile ce ies, cum să rămâi rece la înflorirea sufletească a elevilor tăi?

Studentul trebuie să știe că profesia de jurist este una în care poți să te exprimi integral, sub toate aspectele ființei tale, o profesie care, însă, te obligă la a lua atitudine atunci când vine vorba de legi nedrepte, o profesie care te obligă la implicare. Generația pe care o formăm, trebuie să știe că nu mai este suficient să fim liberi, neacceptând să mințim, ci trebuie să fim liberi spunând ADEVĂRUL.

Nu există nimic pe care, cu pregătire, să nu poți face. Nimic nu e imposibil, educația poate transforma moravurile rele într-unele bune, poate distruge principiile negative, recreând unele utile. Educația, așa cum spunea Mark Twain „poate face îngeri din oameni”. Tinerii trebuie învățați să își dezvolte intuiția și discernământul, să își însușească o sumă de cunoștințe și să dobândească o paletă de virtuți ca să poată recunoaște în orice moment adevărul, ca să poată întotdeauna alege în cunoștință de cauză și să nu se lase înșelați. Trebuie să îi învățăm iubirea și devotamentul față de oameni și față de lucrurile cu adevărat importante.

Și mai trebuie să le spunem că unui om i se poate lua totul, cu excepția supremei libertăți umane, aceea de a-ți alege atitudinea în orice împrejurare, aceea de a-ți alege calea. Și mai trebuie ca noi să fim pentru ei un exemplu de curaj.

Ca profesori în actualul context economico-social și politic, constatăm că deasupra noastră se află un mare risc și o mare răspundere. Nu mai putem sta deoparte. Trebuie să luăm atitudine. Trebuie să deconspirăm legea nedreaptă atunci când ea este edictată în disprețul

omului și trebuie să formăm o generație de intelectuali capabilă să construiască o nouă societate, având ca piloni de susținere adevăratele valori morale.

Sunt persoane publice care nu iau atitudine pentru că se tem să nu își strice imaginea. Pe mine mă interesează sufletul, nu imaginea mea. Mă interesează să fiu onest cu ce mi-a dat bunul Dumnezeu. Mi-e greu să stau să privesc cum se distruge tot ceea ce înseamnă reper moral în această țară. Ani de zile am sperat cu toții că lucrurile se vor schimba, că suntem doar într-o perioadă de tranziție, care va trece și că societatea noastră se va putea, în sfârșit, bucura de tot ceea ce-i fusese refuzat până atunci.

Astăzi nu mai avem nimic. Lucrurile nu mai funcționează în niciun sector: nici în economie, nici în sănătate, nici în justiție, nici în învățământ. Simbolurile noastre culturale au defecte și nici conducerea politică nu este entuziasmantă.

Nivelul inteligenței și al integrității demonstrate de cei pe care îi alegem, nu este, în general, impresionant. De fapt, am putea zice, uneori, că acest popor este menit să aleagă să fie condus de persoane al căror narcisism și sete de putere depășesc grija declarată pentru bunăstarea concetățenilor.

Este momentul să ne dorim altceva. Să ne dorim o societate bazată pe adevăr și libertate și să începem să o clădim. Să luptăm pentru ea, să nu mai stăm cu capul plecat nemaîndrăznind să privim către stele și să nu ne mai lăsăm în genunchi, decât pentru a ne ruga. Am convingerea că vom reuși, însă nu cu ceea ce avem, ci cu ceea ce suntem.

Gabriel Liiceanu, spunea la un moment dat și îmi permit să îl citez: „să nu uităm că „revoluția noastră” nu a fost o revoluție făcută pentru mâncare și bunăstare fizică, ci una a demnității, a nevoii de a ieși din mizeria morală și spirituală. Eu cred că putem îndura orice în numele adevărului și al bunei-credințe, dar nimic - nici măcar bunăstarea - dacă ni s-ar propune iar minciuna, teroarea, duplicitatea și frica. Mi-ar plăcea să ajungem să spunem cu toții: vai de cei care vor mai minți poporul acesta. și: vai de cei care ne vor mai asmuți unii împotriva altora!”

În final, se impune să conchid într-o notă optimistă, spunându-vă că a venit momentul să ne concentram, nu pe cei care au distrus această țară, ci pe cei care o pot construi.

Între aceste două extreme, stă piatra de temelie a viitorului: studentul. Când vine vorba despre el, noi, dascălii, obișnuim să spunem: materia pe care o predăm, cursul pe care îl predăm. Multă vreme, mi-a scăpat adevăratul sens al cuvântului „a preda”. Acum, am în minte, ori de câte ori folosesc acest cuvânt, sensul de „a preda ștafeta”, „a preda flacăra olimpică”. A preda dreptul studenților înseamnă, așadar, a transmite flacăra acestei minunate științe spiritelor tinere, cu încrederea că o vor duce mai departe, mai puternică și mai strălucitoare.

Doamnelor, Domnișoarelor și Domnilor

Îmi pun speranța în sufletul curat al acestui popor, în capacitatea lui de a renaște din propria cenușă, în iubirea de adevăr și de dreptate, care locuiește în inima umană. Iar credința îmi rămâne în Dumnezeu.

Prof. univ. dr. Radu I. MOTICA